

Korszerűsítési törekvéseink a magyartanításban

Még nem váltak széles körben ismertté azok az új törekvések, amelyek hatékonyan segíthetik a tanulás-tanítás folyamatában a tanulói aktivitás fokozásának lehetőségeit, az azonnali és folyamatos visszajelzés követelményét, az értékelés objektívítására való törekvéseinket.

Az elmúlt tanévben a Tavaszi Módszertani Napok keretében bemutattuk iskolánk ilyen irányú lehetőségeit és módszereit a budapesti magyartanároknak. A jelenlevő 40–50 tanár tetszéssel fogadta bemutatónkat, de úgy érzem, hasznos lenne ezekről szélesebb körben is beszámolni. Annál is inkább, mert többször hallottunk olyan véleményt, hogy a magyartanításban nem alkalmazhatók azok a módszerek, amelyek a természettudományos oktatásban már jól beváltak.

Az oktató-nevelő munka egyik fontos területe a tanulás segítése, az önálló munkára nevelés.

Nagy haszonnal alkalmazzák a nyelvtanórákon a központilag kiadott programokat és a Nyelvtani munkafüzetet (Takáts Etel).

A mi szakmai munkaközösségünk *tanulást vezérlő feladatlapokat* is készít. Lásd: Budapesti Nevelő 1973. 4. sz. (Itt kívánom megjegyezni, hogy nem idegenkedünk attól sem, hogy ezeket az irodalomórákon is alkalmazzuk.) Ezek a feladatlapok lehetővé teszik a tanulás kollektív ütemét is. Kétféle típust szerkesztünk. Az egyik típus az új anyag egészét dolgozza fel, és a tanítási óra teljes menetében biztosítja a frontális foglalkoztatást, a másik típus csupán a tanítási anyag egy-egy nehezebbnek tűnő részletét bontja fel, és szervesen beleilleszthető a hagyományos órakeretbe. Olyan esetben hasznos, amikor a tankönyvi magyarázat, példa nem kielégítő, vagy nem tartalmaz elég anyagot a begyakorlásra, alkalmazásra.

Az önálló tanulásra, kutatásra és az aktivitás fokozására jól beváltak az *iskolai és a bási csoportfoglalkozások* is. A feladatok közös megbeszélése, a közös kutatómunka közben a hátrányos helyzetben levő tanulók sok hasznos útbaigazítást, segítséget kaphatnak az önálló munkában jártasabb, jobb felkészültséggel rendelkező tanulóktól. Irodalom- és nyelvtanórákon alkalmazzuk ezt a módszert. (L. Módszertani Közlemények 1973. 4. sz.)

Kutatjuk a *gépi programozás* lehetőségeit is. Olyan komplex irodalomórákat szerkesztettünk, amelyek megoldják a teljes automatizálást is. A tanítási anyag tartalmához és hangulatához illő zenei anyagot és a szöveget magnetofonszalagra vettük. Szinkronizátor biztosítja az illusztrálásra szánt képek, reprodukciók, kérdések, utasítások egyidejű kivetítését. (Ezeket diára vettük fel.) Két ilyen óra készült el eddig: Ady Endre: Dózsa György unokája című verséről (szerkesztette: Alföldy Jenőné – megjelent: Magyartanítás, 1974. január–február) és Petőfi Sándor: Egy gondolat bánt engemet című költeményéről (szerkesztette: Deres Istvánné).

Az eddig felsorolt törekvéseinket összekapcsoljuk a visszajelzés, megerősítés problematikájával. Ennek megoldási lehetőségeit kutatjuk oly módon, hogy vizsgálatainkat a többi szakmai munkaközösséggel összehangoltan végezzük.

A tanulás során a tanulónak meg kell győződnie arról, hogy az ismereteket helyesen fogta-e fel, tevékenységét eredményesen végzi-e. Az azonnali és folyamatos visszajelzés érdekében gondosan szerkesztett ellenőrző kérdéseket és feladatokat kell

kidolgozunk, és megfelelő visszajelző rendszereket kell alkalmaznunk. A fentebb említett tanulást vezérlő feladatlapok is alkalmasak a cél elérésére.

Hasznos eszköznek bizonyult az *írásvetítő* alkalmazása is. Az ellenőrző kérdéseket, feladatokat fóliára írjuk, és kivetítjük. Szükséges azonban az is, hogy a helyes válaszok is megjelenjenek a tanulók előtt. Ezt tanácsos más színű rosttollal írni. Igen jól sikerült irodalomórát láttunk a Toldi összefoglalására. Az elbeszélő költemény egy-egy lényeges epizódját dián vetítette ki a kartársnő, a kérdések és megoldások pedig az írásvetítőn jelentek meg.

Az iskolánkban meglevő gépi visszajelző rendszereket és azok felhasználási módját Bellay Lászlónak az Audiovizuális Közlemények 4. számában megjelent: A „megerősítés” megoldási lehetőségei című tanulmánya ismerteti.

Ezeket a visszajelző rendszereket haszonnal alkalmazzuk a nyelvtanórákon, sőt az irodalom- és a történelemórákon is. Készültek olyan feleletválasztásos ellenőrző lapok, amelyek alkalmasak a „*Didaktomattal*”, a *Hajas-féle „Szimmulátorral”* és a „*kétsoros peremlyukkártyával*” történő felhasználásra is.

A gépi ellenőrzés és az ellenőrző feladatlapok nagymértékben segítik a harmadik probléma, az osztályozás, értékelés objektivitását is. A pontrendszer és az ebből megállapítható százalékos eredmények átszámíthatóak a jelenleg alkalmazott osztályzatokra, így lehetővé teszik azt, hogy a tanulók (és a szülők) maguk is meggyőződjenek az elsajátítás milyenségéről és mennyiségéről.

Talán közismert dolgokat említek, de ide kapcsolódnak. A magnetofont a sokféle és általánosan alkalmazott felhasználása mellett a helyesírási felmérésekre, és a beszédhibák javítására is igénybe vesszük.

A korszerűség tartalmi jegyeihez kapcsolódva önálló kutatómunkát (pl. iskolánk története, Rajk László emlékek stb.) és gyűjtőmunkát (tárgyi emlékek az iskola-múzeum számára, jubileumi gyűjtések stb.) végeztetünk tanulóinkkal.

Az irodalmi és a történelmi szakkör mellett igen jó eredménnyel működik a „nyelvművelő” szakkörünk is.

A „Rólunk” című iskolaujságunk a tanulók cikkeit és riportjait tartalmazza hangulatos képekkel, rajzokkal illusztráltan.

Mindezzel nem dicsekedni akarunk, csupán azt szeretnénk, ha a kartársak számára hasznos ötleteket adhatnánk, és ily módon segíthetnénk más iskolák magyartanárainak munkáját. Mi magunk is élvezettel halljuk és olvassuk az újszerű ötleteket, megoldásokat, és lelkesen próbáljuk ki, használjuk fel a legmegfelelőbbeket.

HORVÁTH ANIKÓ
Oroszlány

A Betűbúvárok klubjában...

„Betűország Biológia tartományába” című utazásról számolok be, amelyet az oroszlányi Városi Könyvtár Gyermekkönyvtárának Betűbúvár klubja tett Bölcs bagollyal.

Az egyik klubnapon ugyanis a katalógus-szekrény tetején Betű Peti várta a gyerekeket meghívottjával, Bölcs bagollyal. Bölcs bagoly

bemutatkozása után megkérte a gyerekeket, hogy keressék ki könyveit a katalógusból. Ám kiderült, hogy csak néhány gyerek ismeri használatát. (A klub tagjai ugyanis II. osztályosok). Betű Peti ekkor elmagyarázta, megsűgva a gyerekeknek, hogy jól figyeljenek, mert a katalógus használatára a későbbi játéknál is szükség lesz.